

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วรรณิษฐา คำยศ¹

โสภา อำนวนรัตน์² สุนทร คล้ายอ่ำ³ น้ำฝน กันมา⁴

(วันที่รับบทความ: 3 ตุลาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ: 17 พฤศจิกายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 21 พฤศจิกายน 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู 3) สร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู และ 4) ศึกษาผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 375 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 การสร้างกลยุทธ์ โดยการศึกษาสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 25 คน และนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 มากร่างกลยุทธ์ด้วย (TOWS Matrix) และตรวจสอบความเหมาะสมโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์ กับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การตั้งคำถาม การทดลอง ความรู้และการปฏิบัติ นวัตกรรมส่วนบุคคล และการสร้างเครือข่ายทางสังคม 2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู ควรกำหนดกลยุทธ์ พันธกิจและเป้าประสงค์ สร้างระบบนิเวศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ 6 กลยุทธ์หลัก 26 กลยุทธ์ย่อย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ภาพรวมพบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์, สมรรถนะ, ความเป็นนวัตกรของครู

¹ นิสิต, หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, E-mail: woranidtha99@gmail.com

² รองศาสตราจารย์, ประจำหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, E-mail: sopa.am@up.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, E-mail: sunthon.kh@up.ac.th

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, E-mail: numfon.gu@up.ac.th

Strategies for Developing Teacher's Competency Innovator under the Office of the Basic Education Commission

Woranidtha Kamyos¹

Sopa Umnuayrat² Sunthorn Khlaium³ Namfon Gunma⁴

(Received: October 3, 2024; Revised: November 17, 2024; Accepted: November 21, 2024)

Abstract

This research has objectives 1) study the composition and current state of teachers' innovator competencies 2) study guidelines for developing teacher's innovator competencies 3) create strategies developing teacher's innovator competencies and 4) study results of the evaluation of strategies for developing teacher's innovator competencies. The research method has 4 steps: Step 1: Study of components and indicators by synthesizing relevant documents research and study the current condition, sample group consisted of 375 educational institution administrators, obtained by multi-stage random sampling, collect data using a 5-level rating scale questionnaire, reliability 0.92, analyzed with average and standard deviation. Step 2: Study guidelines for development teacher's innovator competencie with 7 experts, with a semi-structured interview, analyzed with content analysis. Step 3: Creating a strategy by studying the environment (SWOT Analysis) with a group of 25 people giving information and using information from step 1 and 2 let's draft a strategy (TOWS Matrix) and check by group discussion with 9 experts. Step 4: Strategy evaluation of 56 educational institution administrators, collect data using a 5-level rating scale questionnaire, reliability 0.97, analyzed with average and standard deviation.

The results of the research found that 1) The results of the study of the components consists of 6 elements as follows: creativity asking questions, experimenting, knowledge and practice, personal personality and the creation of social networks 2) Results of the study of guidelines for developing teachers' innovator competees strategy should be set mission, goals, ecosystem with digital technology and the current state of teachers' innovative competencies the overall is at a moderate level 3) Results of creating strategies for developing teachers' innovative competencies consisting of vision, mission, 6 main strategies, 26 sub-strategies and the overall is appropriate at a high level and 4) Results of the evaluation found that possible and usefulness is at the highest level.

Keywords: Strategy, Competency, Innovator's Teacher

¹ Student, Doctor of Education Program, Educational Administration, University of Phayao, E-mail: woranidtha99@gmail.com

² Associate Professor, Doctor of Education Program in Educational Administration, University of Phayao, E-mail: sopa.am@up.ac.th

³ Assistant Professor, Doctor of Education Program in Educational Administration, University of Phayao, E-mail: sunthorn.kh@up.ac.th

⁴ Assistant Professor, Doctor of Education Program in Educational Administration, University of Phaya, E-mail: numfon.gu@up.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ครูเป็นบุคคลสำคัญของสถานศึกษาที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาให้เกิดคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาววิกฤตการณ์ในปัจจุบัน โดยครูต้องริเริ่มคิดค้น ปรับเปลี่ยน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งต้องไม่ย่อท้อต่อปัญหา กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และต้องก้าวข้ามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ต้องศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ พัฒนาตนเองเป็นนักคิด นวัตกรรม ปรับเปลี่ยน สร้างสรรค์บทเรียนให้เป็นครูยุคใหม่ สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมจากแนวคิดของนักการศึกษา ดังเช่น Couros (2014); Newquist (2015); Christensen (2015); Tanprasertkul (2021); Chaemchoi (2022) ที่เสนอไว้ว่า นวัตกรรม คือ บุคคลที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ริเริ่มคิด เรียนรู้ และลงมือทำในสิ่งที่แปลกใหม่ มีความเป็นผู้นำ มุ่งมั่น และเป็นที่เคารพ แสดงบทบาทชัดเจน มีความรับผิดชอบในตนเองและผู้อื่น เข้าใจนวัตกรรม เห็นคุณค่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น มีความมุ่งมั่นที่หลากหลายและเข้าใจจุดที่แตกต่างของมุมมองที่ซับซ้อนและท้าทาย รู้จักการตั้งคำถาม การสังเกต กระตือรือร้น มีความคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดบูรณาการ รู้จักทำการทดลองประสบการณ์ใหม่ และทดสอบแนวความคิดใหม่ มีความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดระหว่างคำถามหรือปัญหา โดยการสอบถาม สังเกต และการทดลองและสร้างสรรค์ มีความอดทน อดกลั้น ไม่ล้มเลิกกิจกรรมแม้ต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ยังคงมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

อย่างไรก็ตามประเทศไทย ยังพบว่า มีปัญหาขาดแคลนนวัตกรรมในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนอยู่มาก (Tanprasertkul, 2021) หากระบบการจัดการศึกษายังไม่มีนโยบาย มาตรการ แนวทางและเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มจำนวนนวัตกรรมให้มากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องเล็งเห็น ความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการพัฒนาและเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรม สถานศึกษาถือได้ว่าเป็นหน่วยปฏิบัติการในการพัฒนาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหันกลับมาให้ความสำคัญและเร่งรัดวางแผน ดำเนินการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีและสูงขึ้น

ทั้งนี้จากผลการวิจัยของนักการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า สภาพการบริหารของสถานศึกษามุ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระบบการนิเทศ และการวัดและประเมินผล ถือเป็นงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ (Pungbangkradee, Chaemchoi & Siribanpitak, 2022) ทำให้ระบบการบริหารยังขาดการเสริมสร้างและพัฒนาด้านบุคลากรที่ชัดเจน แอบแฝงในกิจกรรมอื่น ๆ ของสถานศึกษา ส่งผลให้มีสถานศึกษาที่บริหารจัดการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะของความเป็นนวัตกรรมครูด้วยกลยุทธ์มีน้อยมากรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษามีกลยุทธ์การพัฒนาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น นวัตกรรมของครูแบบน้อยที่สุด (Meesuwan, 2017) และยังพบว่าสถานศึกษาขาดการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่จะกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของครู เป็นผลทำให้ครูขาดแรงจูงใจ ขาดมีจินตนาการสร้างสรรค์ ขาดความกระตือรือร้น ขาดความมุ่งมั่น ขาดเป้าหมายที่จะคิดค้น

ปรับเปลี่ยนสิ่งใหม่ ๆ ขาดการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรทางการศึกษา ขาดเครือข่ายที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างเข้มแข็งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chaemchoi (2020); Klaichan (2020); Tanprasertkul (2021) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู โดยเฉพาะด้านเทคนิค วิธีปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นำมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ให้ดีขึ้น ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จึงต้องมีแนวทางและกิจกรรมที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการใหม่ ๆ และทัศนคติที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนสู่สมรรถนะความเป็นนวัตกรอย่างจริงจัง Phusri (2021) ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจ ที่ศึกษาและสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น มุ่งหวังจะได้กลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ เพื่อที่สถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำกลยุทธ์ไปเสริมสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องให้บ่มเพาะ ปรับเปลี่ยนจนเกิดสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครูได้อย่างแท้จริงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์

กลยุทธ์ มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกคำว่า “Strategos” หมายถึง แนวทาง ทิศทาง หรือรูปแบบของ การตัดสินใจเชิงรุกที่มีความยืดหยุ่นของการดำเนินงานที่ต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอก จะถือว่าเป็นปัจจัยที่บ่งชี้อนาคตขององค์การ ด้วยทรัพยากร ศักยภาพในการแข่งขันที่สอดคล้อง กับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต วัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับ Harrison & John (2002) สรุปไว้ว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนด แนวทางการดำเนินงานในระยะยาวของกระบวนการของการวางแผน เน้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกในองค์การ ให้ทราบสถานะและกำหนดทิศทาง การดำเนินงาน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

สำหรับองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์นั้น มุ่งเน้นความสำเร็จที่สร้างขึ้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร แล้วนำมากำหนดกลยุทธ์ (David, 1997) มีแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Keys to Formulating Strategies) ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) 2) วัตถุประสงค์ (Objectives) จุดมุ่งหมาย (Purpose) นโยบาย (Policies) และกลยุทธ์ (Strategies) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร โดยวิเคราะห์จากโอกาสและอุปสรรคจากภายนอก (External Opportunities and Treats) จากการวิเคราะห์ PEST 3) จุดแข็ง และจุดอ่อนจากภายใน (Internal Strengths and Weaknesses) จากการวิเคราะห์ด้วย 7s ของ McKinsey 4) การกำหนด กลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปใช้ให้บังเกิดผลตามเป้าหมาย และสรุปผลการศึกษาได้ว่าการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 5) การประเมินกลยุทธ์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นนวัตกรรม ถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ที่มีการศึกษาวิจัยไว้อย่างไม่มากนัก จากการศึกษาแนวคิดสมรรถนะความเป็นนวัตกรรม มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง สมรรถนะความเป็นนวัตกรรมไว้หลากหลายคำ ดังเช่น “คุณลักษณะ” “คุณสมบัติ” “ศักยภาพ” และ “สมรรถนะ” ในที่นี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า สมรรถนะ ดังนี้ Brown (2008) กล่าวถึง สมรรถนะนวัตกรรม ไว้ในบทความ Harvard Business Review ว่า ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจ (Empathy) เป็นความสามารถในการจินตนาการโลกจากหลากหลาย การรับรู้และมีทัศนคติในการให้ความสำคัญกับคนเป็นอันดับแรก 2) การคิดอย่างบูรณาการ (Integrative Thinking) เป็นความสามารถที่จะมองเห็นทุกมิติของปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นไปได้อย่างสร้างสรรค์ 3) มองโลกในแง่ดี (Optimism) เป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับการคิดออกแบบใด ๆ ซึ่งต้องเริ่มจากสมมติฐานที่ไม่กลัวที่จะไปทำห่วยกับปัญหา และแนวทางการแก้ไขถูกออกแบบมาให้ค้นพบ 4) ขึ้นชอบการทดลอง (Experimentalism) เป็นกระบวนการของการลองผิดลองถูกที่จะทำให้ค้นพบปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหานั้นไปได้ด้วยวิธีการใหม่ และสร้างสรรค์ 5) ผู้ประสานความร่วมมือ (Collaborator) เป็นความสามารถในการจูงใจให้ทีมงาน หรือผู้อื่นมาร่วมมือรวมพลังกัน ในการคิด และลงมือปฏิบัติจน นวัตกรรมประสบความสำเร็จ กล่าวโดยสรุปสมรรถนะนวัตกรรมเป็นผู้ที่มีลักษณะตามหาสิ่งใหม่ หรือสิ่งที่แตกต่างจากเดิมอยู่เสมอ มีความสงสัยใคร่รู้ต่อสิ่งรอบตัว กล้าคิดกล้าทำสิ่งใหม่ ๆ เปิดใจกว้าง ขอมรับข้อผิดพลาด มีองค์ความรู้กว้างขวาง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดเชื่อมโยง มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี มีความยืดหยุ่น มองโลกในแง่ดี และมีลักษณะของนักวิทยาศาสตร์ คือ ตั้งคำถาม สังเกตและทดลอง ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู โดยสังเคราะห์จากแนวคิดนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จึงได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็น นวัตกรรมของครู แล้วนำมาสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน แนวทางการพัฒนาและสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน ทั้งการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Collection) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Collection) ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ กรกฎาคม 2565-มีนาคม 2567 มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและสภาพปัจจุบันการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ทุกข้อรายการ ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร จำนวน 5,613 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนโดยใช้ตาราง Yamana (1973) ด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อรายการอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ กรกฎาคม-ธันวาคม 2565

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยสร้างจากการนำองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู 6 ด้านและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ทุกข้อรายการ และการศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู จากการวิเคราะห์องค์กร (SWOT Analysis) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และครู จำนวน 25 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ มกราคม-กรกฎาคม 2566

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 3.1 การยกร่างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูด้วยการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาจัดทำ (TOWS Matrix) ขั้นที่ 3.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปประเด็นข้อเสนอแนะและสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ถือเกณฑ์การแปลความหมาย (Srisaet, 2017) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู ด้วยการสอบถามความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยสร้างโดยปรับข้อความจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากขั้นตอนที่ 3 เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยพณิชยการและปรับปรุงแก้ไข และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.97 รวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู ถือเกณฑ์ Srisaet (2017) ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2567-มีนาคม 2567

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู ประกอบด้วย 6 ด้าน 49 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีแรงบันดาลใจและจินตนาการที่หลากหลาย 2) กระจายความรู้ อยากเห็น กระตือรือร้นและตื่นตัวเสมอ 3) แสวงหาและเปิดรับแนวคิดใหม่ๆ 4) มีมุมมองเชิงรุกและทางเลือกใหม่ ๆ 5) เชื่อมโยงความคิดสู่การสร้างสิ่งใหม่ ๆ 6) มีแรงจูงใจและผลักดันตนเอง 7) จุดประกายความคิดสร้างสรรค์ 8) มีความคิดนอกกรอบหรือแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดเดิม 9) กล้าคิด กล้าริเริ่ม กล้าเสี่ยง และกล้าแสดงความคิดเห็น และ 10) มองเห็นโอกาสและความเป็นไปได้ต่อสิ่งใหม่ ๆ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการตั้งคำถาม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีจินตนาการ สงสัยและอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งรอบตัว 2) ตั้งคำถามสิ่งที่เป็นปัญหาที่หลากหลาย 3) ตั้งคำถามถึงสิ่งที่ต้องการค้นพบ 4) ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถตนเอง 5) ตั้งคำถามเพื่อสร้างมุมมองและทางเลือกใหม่ๆ 6) ตั้งคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการทดลอง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ 2) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) มีความสามารถในการคิดอย่างบูรณาการ 4) มีความสามารถในการคิด เชิงประยุกต์ 5) สามารถออกแบบ การทดลอง 6) ปฏิบัติการทดลองอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ 7) ฝึกฝน ค้นคว้า ปรับวิธีเทคนิคที่หลากหลาย 8) มุ่งมั่น อดทน ไม่ย่อท้อ แก้ปัญหาซับซ้อนและเป็นอุปสรรค 9) กล้าเสี่ยงและ

ยอมรับผลของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และ 10) มุ่งสู่เป้าหมาย โดยไม่คำนึงถึง เวลา พลัง หรือทรัพยากรที่จำกัด องค์ประกอบที่ 4 ด้านความรู้และการปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ขวนขวาย สนใจพยายาม และแสวงหาเนื้อหาที่หลากหลาย ทันสมัย ลุ่มลึก 2) ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลสารสนเทศเครือข่ายดิจิทัลทันสมัย 3) เข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนนำไปใช้ 4) เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ และจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ 5) ประยุกต์ใช้สิ่งของต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ 6) สืบเสาะปัญหาและคิดค้นวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย 7) สังเกต มีจินตนาการ สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) เปิดใจยอมรับความล้มเหลวได้ องค์ประกอบที่ 5 ด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) อดทน 2) มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ 3) ยึดหยุ่น 4) บริหารจัดการตนเอง 5) ควบคุมตนเอง 6) มองโลกในแง่ดี 7) ไม่ยอมแพ้ เสริมสร้างพลังสู่ความสำเร็จ 8) ใจเย็นรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ องค์ประกอบที่ 6 ด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) เปิดใจยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 2) เข้าใจผู้อื่น ยึดหยุ่น 3) ประสานความร่วมมือของทีม 4) มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5) สื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 6) ปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 7) สร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลภายนอกและนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปตรวจสอบความสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

1.2 ผลการศึกษาศภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวม

สภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านที่ 1 การคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.03	0.28	ปานกลาง
ด้านที่ 2 การตั้งคำถาม	3.56	0.42	มาก
ด้านที่ 3 การทดลอง	3.40	0.47	ปานกลาง
ด้านที่ 4 ความรู้และการปฏิบัติ	3.55	0.37	มาก
ด้านที่ 5 บุคลิกภาพส่วนบุคคล	3.57	0.39	มาก
ด้านที่ 6 การสร้างเครือข่ายทางสังคม	3.55	0.28	มาก
ภาพรวม	3.50	0.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันครูมีสมรรถนะความเป็นนวัตกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่ 5 บุคลิกภาพส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.39) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านที่ 2 การตั้งคำถาม ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.42) และ ด้านที่ 1 การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.28) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวม 5 แนวทาง เรียงลำดับ ดังนี้ 1) กำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้าง และเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะ 2) สร้างระบบนิเวศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 3) พัฒนานวัตกรรมฐานการวิจัยผ่านกระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ครูได้ฝึกปฏิบัติจริง 4) ปรับกรอบแนว (Mindset) สร้างความตระหนักสู่แนวคิดนวัตกร 5) สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการคิดในห้องเรียนจากครูสู่ผู้เรียน บนฐานการเรียนรู้ด้วยปัญหาเป็นฐาน

3. ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ 6 กลยุทธ์หลัก 26 กลยุทธ์ย่อย ปรากฏดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิสัยทัศน์: การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรของครู ตอบสนองทิศทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเชื่อมั่น ทันสมัย และประสิทธิภาพ

พันธกิจ: 1. ขระดับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ขระดับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการตั้งคำถาม

3. ขระดับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการทดลอง

4. ขระดับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านความรู้และการปฏิบัติ

5. ขระดับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล

6. ขระดับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์ย่อย
กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครู	1.1 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผ่านระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทันสมัย 1.2 เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ 1.3 พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกร ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์รองรับการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตการณ์ 1.4 เพิ่มประสิทธิภาพระบบการนิเทศ ติดตาม โดยใช้การศึกษาขั้นเรียน (Lesson Study) เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 1.5 สนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมใช้งานและเพียงพอต่อการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์ย่อย
กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการตั้งคำถามของครู	2.1 ปรับสมศุทธระบบบูรณาการกระบวนการทำงานให้เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการตั้งคำถาม 2.2 พัฒนาระบบและกลไกการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการตั้งคำถามสู่ห้องเรียนนวัตกรรม 2.3 พัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานเชิงรุกสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบร่วมมือเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการตั้งคำถาม 2.4 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจเพิ่มขีดการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการตั้งคำถาม
กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการทดลองของครู	3.1 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการทดลองผ่านระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทันสมัย 3.2 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการทดลองโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ 3.3 พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม โดยใช้การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการทดลอง 3.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทันสมัยในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการทดลอง 3.5 สนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการทดลอง
กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านความรู้และการปฏิบัติของครู	4.1 พัฒนาระบบและกลไกการวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมความรู้และการปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ 4.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลทันสมัยให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านความรู้และการปฏิบัติ 4.3 พัฒนาระบบการวางแผนและดำเนินการห้องเรียนนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านความรู้และการปฏิบัติ 4.4 พัฒนาระบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านความรู้และการปฏิบัติ 4.5 สนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านความรู้และการปฏิบัติ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์ย่อย
กลยุทธ์หลักที่ 5 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล	5.1 เพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคลให้สอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ 5.2 พัฒนาระบบการวางแผนและดำเนินการห้องเรียนนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล 5.3 พัฒนาระบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล 5.4 สนับสนุนการทำงานเป็นทีมสร้างค่านิยม เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคล
กลยุทธ์หลักที่ 6 พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคม	6.1 เพิ่มประสิทธิภาพการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายด้วย สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลทันสมัย 6.2 พัฒนาระบบและกลไกกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายสังคม 6.3 ยกระดับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายสังคมของครู

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวม พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษองค์ประกอบและสภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู พบว่า มีองค์ประกอบ 6 ด้าน 49 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากผลงานวิจัยของนักการศึกษาที่ผ่านการศึกษาอย่างเป็นระบบแล้ว และสอดคล้องกับ Dyer, Gregersen & Christensen (2011) พบว่า DNA นวัตกรรมประกอบด้วย การเชื่อมโยง การตั้งคำถาม การสังเกต การทดลอง และการสร้างเครือข่าย ต้องสามารถจัดการแหล่งข้อมูลออนไลน์ใหม่ และค้นหาแนวคิดหรือแนวทางใหม่ สรุปว่านวัตกรรมต้องมีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น (Hero, Lindfors & Taatil, 2017) ต้องมีบุคลิกภาพส่วนบุคคล มีการสื่อสารกับบุคคลอื่น เปิดรับและตอบสนองความคิดเห็นใหม่ ๆ ของบุคคลอื่น Yuyuen, Phumota & Sriyothin (2017) พบว่า ต้องกล้าเสี่ยงอย่างชาญฉลาด สรุปว่าต้องมีแรงบันดาลใจ มีจินตนาการ มีความคิดริเริ่มหลากหลาย (Chalarak, 2021) ต้องเป็นผู้ที่ใจเย็น เผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้ว Phusri (2021) สรุปไว้ว่าความเป็นนวัตกรรมของครู พบว่า มี 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการคิดริเริ่ม ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสังเกต ทักษะการทดลอง และทักษะการสร้างเครือข่าย รวมทั้งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูทุกด้านมีความเหมาะสมสอดคล้องกันจริง

1.2 สภาพปัจจุบันสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีอัตราครูไม่ครบชั้น มีการะงานมาก และมีงบประมาณสนับสนุนการจัดทำสื่อ นวัตกรรมน้อย (Malaitao, 2015) จึงมีผลทำให้การสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chimthongdee (2014) ศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู ด้านบุคลิกภาพส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพส่วนบุคคลเป็นองค์ประกอบที่มีค่อนข้างสูงในตัวครู จึงควรถือเป็นปัจจัยหลักในการนำมาขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาสอดคล้องกับ Engel et al. (2015) พบว่า บุคลากรที่มีบุคลิกภาพและมีศักยภาพนั้นจะมีคุณสมบัติที่จะนำตนเองไปสู่บทบาทที่มีความรับผิดชอบ สามารถจัดการหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้ง Armstrong & Barsion (2013) พบว่า บุคลิกภาพเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ รวมถึง Dyer, Gregersen & Christensen (2011) เห็นสอดคล้องว่าบุคลิกภาพลักษณะของคนเป็นปัจจัยภายในที่จะพัฒนาตนเองเพื่อสร้างองค์กรนวัตกรรมได้

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยอภิปรายผล 3 ลำดับแรก เนื่องด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์พัฒนานวัตกรรมเป็นลำดับที่ 1 สอดคล้องกับ Phusri (2021) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครู ควรต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วิสัยทัศน์การ ที่ชัดเจน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kylliainen (2019) กล่าวว่าพัฒนาความเป็นนวัตกรรมจะต้องการปรับเปลี่ยนองค์การ เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ วัฒนธรรม

และกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อจะนำสู่การพัฒนาได้อย่างแท้จริง ลำดับที่ 2 สร้างระบบนิเวศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ครูได้ร่วมกิจกรรมร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนและร่วมประเมิน ก่อเกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Furr & Dyer (2014) พบว่า กระบวนการพัฒนาความเป็นนวัตกรรม เพื่อดึงศักยภาพเชิงนวัตกรรมออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์องค์กร ต้องสร้างระบบนิเวศรวมถึงบรรยากาศที่เหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผสมผสานกับเทคโนโลยีดิจิทัลทันสมัยอย่างเหมาะสมจึงสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์มาเป็นนวัตกรรมได้ ส่วนลำดับที่ 3 พัฒนานวัตกรรมฐานการวิจัยผ่านกระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ครูได้ฝึกปฏิบัติจริง ปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการเรียนการสอน ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้และทักษะได้ ดังนั้นจึงต้องมีการเสริมแรง (Umnuyrat, 2020) อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3. ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 26 กลยุทธ์ย่อย 43 เป้าประสงค์ย่อย 87 มาตรการ และ 44 ตัวชี้วัด ผลการประเมิน ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้พัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สอดคล้องกับ David (1997); Singha (2021); Phusri (2021) พบว่า ต้องพัฒนาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรด้วย (SWOT Analysis) ได้ข้อมูลที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค อีกทั้งยังศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูและนำข้อมูลที่ได้มา กำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัด รวมถึงมีการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับตามแนวคิดของ McMillan & Schumacher (2001) จึงทำให้กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันจริง

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวม พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้พัฒนากลยุทธ์ โดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนและเหมาะสม ทั้งยังเชื่อมโยงแนวคิดกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้แล้วยังได้ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู หลังจากนั้นได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม โดยการจัดสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิและได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสม ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้นและถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับ Keeves (1988) กล่าวว่า การสร้างกลยุทธ์ต้องมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างนำไปสู่การตรวจสอบกลยุทธ์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้มาตรฐานการประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์สอดคล้องกับตามแนวคิดของ McMillan & Schumacher (2001); Kanchanawasi (2011) จึงจะสามารถนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะทั่วไป**

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู เพื่อให้ครูมีสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมสูงขึ้น

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถใช้เป็นแนวทาง นิเทศ กำกับ ส่งเสริม และให้คำปรึกษาในด้านพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครูแก่หน่วยงานในสังกัดและที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ไปพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการนำกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้จริง

เอกสารอ้างอิง

- Armstrong, E. G. & Barsion, S. J. (2013). Creating Innovator's DNA in Health Care Education. *Academic Medicine: Journal of the Association of American Medical Colleges*, 88(3), 343-34.
- Brown, T. (2008). Design Thinking. *Harvard Business Review*, (2), 84-95.
- Chaemchoi, K. (2020). Innovation in Secondary School Management to Create Innovators. *Journal Education Naresuan University*, 22(2), 193-213. (In Thai).
- Chaemchoi, K. (2022). *Educational Institution Administration to Create Young Innovators*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Chalarak, N. (2021). Components of Being an Innovator Teacher in Education in the Digital Age for Sustainable Local Development. *Chiang Mai Rajabhat Research Journal*, 22(3), 94-108. (In Thai).
- Chimthongdee, N. (2014). *School Administration Strategies to Create Management*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Christensen, T. (2015). *The 5 Traits of Successful Innovators, According to Science*. Retrieved April 7, 2022, from <http://99u.com/workbook/21113/the-5-traits-of-successful-innovators-according-to-science>.
- Couros, G. (2014). *8 Characteristics of the Innovator's Mindset*. Retrieved April 6, 2022, from <https://georgecouros.ca/blog/archives/4783>

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- David, F. R. (1997). *Strategic Management*. (6th ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Dyer, G. & Christensen, C. (2011). *The Innovator's DNA*. Boston: Harvard Business Press.
- Engel, K., Dirlea, V., Dyer, S. & Graff, J. (2015). Best Innovators Develop a Point of View on the Future and a Roadmap on How to Get there. *Strategy and Leadership*, 43(2), 15-22.
- Furr, N. & Dyer, J. (2014). *Choose the Right Innovation Method at the Right Time*. Boston: Harvard Business Review.
- Harrison, J. S. & John, C. H. (2002). *Foundations in Strategic Management*. Mason, OH: Thomson Higher Education.
- Hero L., Lindfors, E. & Taatil, V. (2017). *Individual Innovation Competence A Systematic Review and Future Agenda*. Retrieved April 6, 2022, from <http://files.eric.ed.go/fulltext/EJ1161794.pdf>.
- Kanchanawasi, S. (2011). *Evaluation Theory*. (8th ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Keeves, P. J. (1988). *Model Building Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Klaichan, P. (2020). *Model for Strengthening Innovators for the Curriculum Bachelor's Degree Level at Private Universities in Thailand*. Ph.D. thesis, Suriyathep Teachers College, Pathum Thani. (In Thai).
- Kylliainen, J. (2019). *Types of Innovation-The Ultimate Guide with Definitions and Examples*. Retrieved April 12, 2022, from <https://www.viima.com/blog/types-of-innovation>.
- Malaitao, T. (2015). *Primary School Teacher Development Strategies Based on Learning Concepts by Leading Oneself and Education Towards Sustainable Social Development*. Ph.D thesis, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).
- Mcmillan, J. H. & Schumacher, S. (2001). *Research in Education*. (5th ed). New York: Addison Wesley, Longman.
- Meesuwan, W. (2017). Factors Affecting the Characteristics of Innovative Teachers in Educational Technology in Educational Institutions for Teaching Practice Naresuan University Network. *Journal Educational Science*, 19(3), 50-62. (In Thai).
- Newquist, E. (2015). *7 Characteristics of Highly Successful Innovators*. Retrieved April 7, 2022, from <http://innovationexcellence.com/blog-characteristics-of-highly-successful-innovators/>

- Phusri, k. (2021). *Strategies for Developing Innovativeness of Secondary School Teachers under the Office of the Basic Education Commission, Maha Sarakham Province*. Ph.D. thesis, Mahasarakham University. (In Thai).
- Pungbangkradee, Ch., Chaemchoi, S. & Siribanpitak, P.(2022). Innovation Developing a Primary School Curriculum Based on the Concept of Collaborative Assessment and Goals of STEM Education. *Journal of Education Naresuan University*, 24(2), 85-94. (In Thai).
- Singha, A. (2021). *School Administration Strategy to Promote Moral Schools*. Ph.D. thesis, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom. (In Thai).
- Srisaat, B. (2017). *Preliminary Research*. (10th ed.) Bangkok: Suweeriyasan. (In Thai).
- Thanprasertkul, S. (2021). *Innovation Ecosystem in Schools That Aims to Develop Student Innovators, Bangkok Province*. Ed.D. thesis, Srinakharinwirot University. (In Thai).
- Umnuyarat, S. (2020). *Educational Leadership in the Digital Age*. Bangkok: D-Semberry. (In Thai).
- Yuyuen, P., Phumota, A. & Sriyothin, S. (2017). *Factors Influencing Becoming an Innovator: Case Study of PUNN Products*. Documents at the national academic conference. (In Thai).
